

- a sötét oldalon -

D1: nagyon jól látni
D2: jól látni
D3: gyengén látni
D4: nagyon gyengén látszik
D5: nem látható
a holdperem.

- a világos oldalon -

L1: nem vakít el
L2: kissé elvakít
L3: elvakít
L4: eléggé elvakít
L5: nagyon elvakít
a holdperem.

/52./ A 1. = az észlelés pontosságának minősítése:

- 1.: kitűnő - a hiba kisebb mint $\pm 0,05$ másodperc
- 2.: nagyon jó - a hiba kisebb mint $\pm 0,1$ mp.
- 3.: jó - a hiba kisebb mint $\pm 0,25$ mp.
- 4.: elégséges - a hiba kisebb mint $\pm 0,5$ mp.
- 5.: bizonytalan - a hiba kisebb mint $\pm 1,0$ mp.
- 6.: nagyon bizonytalan - a hiba nagyobb mint $\pm 1,0$ mp.

A 2. = az észlelés nehézségének foka. /Ez függ a távcső helyzetétől, az észlelő kényelmes elhelyezkedésétől, a csillag fényességétől, valamint szubjektív tényektől./

Nehézségi fokok: 1.: nagyon könnyű; 2.: könnyű; 3.: normális; 4.: nehéz; 5.: nagyon nehéz.

/53./ B 1. = a levegő állapota. 1.: nagyon nyugtalan; 2.: nyugtalan; 3.: eléggé nyugodt; 4.: nyugodt; 5.: nagyon nyugodt.

B 2. = a levegő átlátszósága. 1.: átlátszatlan; 2.: kevéssé átlátszó; 3.: eléggé átlátszó; 4.: átlátszó; 5.: nagyon jól átlátszó.

/54./ C1. = az égbolt fedettsége. 1.: teljesen derült; 2.: majdnem teljesen derült; 3.: a felhők a Hold körül nem zavarják a megfigyelést; 4.: a felhők a Hold körül zavarják az észlelést; 5.: majdnem teljesen borult, megfigyelés a felhők közt bujkáló Holdon.

C 2. = az időjárás körülményei. 1.: fagy és szél; 2.: fagy és szélcsend; 3.: közepes meleg szél; 4.: közepesen meleg és szélcsend; 5.: meleg és szél; 6.: meleg és szélcsend. Megjegyzendő, hogy ezeket a bejegyzéseket másfajta észleléseknél is használhatjuk. A beküldött észleléseknél ezeket az adatokat feltétlenül tüntessük fel. A rendszeresen észlelő okkultáció megfigyelők úrlapokat kapnak, itt a jelleg-számot elegetendő a megfelelő rovatba beírni.

Molnár Iván, okl. fizikus
/Hurbanovo, ČSSR/

T é r k é p e k :

Forgatható csillagterkép - "Schülersternkarte" /Verlag Rudolf Perkel KG, Pörsneck, NDK. Ára: 19.- Ft./ - A szép kivitelű, sötétkép alakra nyomtatott, 21,5 cm átmérőjű csillagterkép kb. 4 mg határfényességig tünteti fel a csillagokat. A felette elforgatható műanyag lemez átlátszó elliptikus ablakában, megfelelő beállítással azok a csillagok tűnnek elő, amelyek az év tetszőeszerinti napján és órájában az égen láthatók. A nap-tár beosztása 5tnapos, az időskála negyedórás pontosságú. A térkép forgatásával bármely időpontra leolvasható az égitesetek kelte, delelése és nyugvása. Az egyes térkép egyedüli hát-

ránya, hogy a csillagképek neveit németül tünteti fel. /Kapható vagy megrendelhető az ÁKV 5.sz. Idegennyelvű Könyvesboltjában, Budapest V., Váci utca 32.; és az ÁKV Térképboltjában, Budapest VII., Nyár u. 1. Utánvétellel is./

Attekinthető Csillagtérkép, 20 cm átmérővel, 4,5 mg határfényességig, a -30° -os deklinációig tünteti fel a csillagokat. Igen alkalmas meteor és tűzgömb pályák berajzolására, stb. Ára: 2 db 1,50 Ft. Kapható a TIT Budapesti Uránia Csillagvizsgálóban. - Ugyanennek a térképnek 34,4 cm átmérőjű nagyobb lapja, darabonként 1,50 Ft-os áron szintén kapható.

Néhány érdekes változócsillag

A mellékelt I. képtáblán négy érdekes változófényű csillag térképét mutatjuk be, amelyek a tavaszi-koranyári égen jól megfigyelhetők. Ezek közül az R Leonis /Leo-Oroszlán/ és az R Coronae Borealis /Corona Borealis, rövidítése CrB-Eszaki Korona/ kis kézi látcsővel is jól látható. Adataik:

	Rekta.	Dekl.	Max.-min.	Per.	Typ.	Sp.
R Leo	$09^{\text{h}}44^{\text{m}}9$	$+11^{\circ}40'$	4,4 - 11,6	313 ^d	M	gMB
R CrB	15 46,5	+28 19	5,8 - 14,0	"	RCrB	cGOep
T CrB	15 57,4	+26 04	/2,3/- 10,5	"	Nd	Q+gM3p
HD 143-808	15 59,7	+26 31	7,57- 8,27	"	UV	F5

A koordináták 1950-re vonatkoznak. Per.= periódus napokban /d/, Typ.= a változó típusa, Sp.= színképtípus.

Az R Leonis /Harvard száma 094512/ jellegzetes hosszú periódusú Mira Ceti /M/ típusú változó. Mind a periódus hossza, mind a maximum fényessége jelentősen ingadozik, így a csillag rendszeres észlelése, különösen a maximum körül, amikor már távcsővel, sőt puszta szemmel is észlelhető, fontos. Könnyen felkereshetjük: az alfa Leonistól /a Regulus-tól/ nyugat felé könnyen megtalálhatjuk a nő / ν / Leonist, ettől ugyanekkora távolságra nyugat felé két, a láthatóság határán levő csillag szomszédságában van az R /l.a és l.b térkép. - Dál fent! / A csillag maximuma 1972. márciusának második felében várható. Az R Leo-t Koch fedezte fel 1782-ben.

Az R Coronae Borealis /154428/ a változók egy különös osztályának az R Coronae csillagoknak /RCrB/ alaptípusa. A csillag fényessége hosszú ideig nagyjából állandó és a maximum körül mo mozog, majd váratlanul csökkenni kezd, néha csak 0,3-0,5 mg-t, de egyes esetekben 2-6 fényrendet is gyengülhet; Majd kisebb-nagyobb hullámvás után eredeti értékét nyeri vissza. A csillag színképe igen különös, mivel a Naphoz hasonló sárga törpe /GO/ csillag színképében az elnyelési vonalak igen élesek /c/, e-mellett fénylő kibocsátási vonalak is fellépnek /e/, ami e típusnál rendellenes /p/ sajáttság. Távolsága mintegy 100 fényév. A francia Duner fedezte fel 1878-ban. Észlelése aránylag könnyű és többnyire még kézi látcsővel is elvégezhető, mivel a csillag általában a maximális fényességet mutatja. Lehetőleg ennél gyakrabban kell észlelni, és amennyiben 0,3 magnitúdót